

MINNESKVÄLL MED MELINDA

Melinda Kinnaman och Lill Terselius på Elverket. Foto: Monica Simonsson

EN GRÅ NOVEMBERKVÄLL är det knökfullt på Elverket i väntan på den hemlige gästen. Denna afton blev det inte mindre än två skådespelare på scen. **Melinda Kinnaman** som gäst och **Lil Terselius** i rollen som intervjuare. De två har genom åren följt varandra och delat både professionella och privata intressen. Vi får ta del av ett samtal mellan kollegor och vänner.

Två dagar efter vår cafékväll fyllde Melinda 40 år. Melindas amerikanska föräldrar träffades i Laos, mitt under krigens som pågick där och i grannlandet Vietnam. Där "tillverkades" också Melinda, men hon är född och uppväxt i Sverige. Föräldrarna separerade så småningom och Melinda är uppväxt i en stor och brokig familj med många halvsyskon. En miljö med ett tydligt socialt patos och med engagemang för utsatta. Något som starkt präglat Melinda.

Att hon blev skådespelare är tack vare att hon som 13-åring såg en annons om en provfilmning. Det slutade med att hon fick rollen i *Mitt liv som hund* och hon slog omedelbart igenom stort. Efter det kunde vi se henne i många uppmärksammade roller i regi av **Bo Widerberg**, **Hans Alfredson**, **Colin Nutley** och **Ingmar Bergman**. **Eva Bergman** är en annan regissör som Melinda också har samarbetat med flera gånger. I *Jerusalem* 2010 gjorde hon det tillsammans med Lil.

Melinda gick ut Teaterhögskolan 1994 och ingår i Dramatens fasta ensemble. Noréndramer har Melinda spelat flera stycken under sin karriär och hon berättar särskilt om repetitionerna kring *En sorts Hades* och *Personkrets*. Under kvällen minns och fördjupar vi oss med glädje i *Romeo och Julia*, 2002, där Melinda fick kombinera skådespeleriet med cirkusartisteri. Att göra en kärleksscen hängande upp och ner i trapetser krävde fullständig närvaro och tillit. För den rollprestationen fick hon träna i ett halvår innan repetitionerna ens hade börjat.

Samtalet återkommer flera gånger till de fysiskt krävande roller Melinda gjort, senast men kanske på ett helt annat sätt, som den MS-sjuka violinisten **Stephanie Wilson** i *Duett för en*.

Melinda Kinnamans sociala engagemang har lett till resor och arbeten i bland annat Sydafrika. I höstas deltog hon i *Arabisk vår* på Dramaten & där skådespelare, poeter, journalister och bloggare läste texter och samtalade. Det blev en känslös och angelägen kväll på Dramaten. Just nu pågår repetitioner av **Strindbergs** *Spöksonaten* i regi av **Mats Ek** som bland annat låter Melinda göra ett danssolo. Ännu en roll som utöver skådespeleriet och rolltolkningen, kräver en fysisk prestation utöver det vanliga.

Malin Valentin

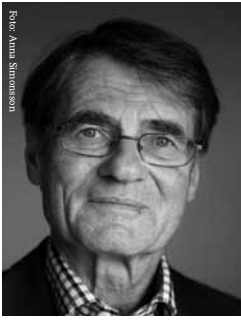

Foto: Anna Simonsson

KRÖNIKA

Ännu en gång har teatern visat vilken glädjande förmåga denna konstform har att väcka debatt kring angelägna livsfrågor. Vi som varit med ett tag minns upphetsningen 1968 när *NJA-pjäsen* på Dramaten diskuterade arbetarnas situation i Norrbotten eller den moraliska upprördheten

inför **Lars Noréns** första pjäs, *Fursteslickaren* 1973. Eller någon av alla andra så kallade skandaler som då och då skapas av en ifrågasättande teater. Nu senast är det en radikal-feministisk text på Turteatern som väcker en livlig debatt, tyvärr också med otäckt aggressiva inslag.

Under århundradenas gång har teatern ofta ansetts farlig och många gånger nödvändig att kontrollera, ja till och med att förbjuda. Bra teater är oförutsägbart och kan utmana oss i publiken på olika plan, politiskt, religiöst eller känslomässigt. Men vi måste vara beredda att möta det okända. Jag skall inte förneka att det kändes litet snopet att bara ett drygt dussin av våra 800 medlemmar ville utsätta sig för de välspelade provokationer som vi fick ta del av i Turteaterns dramatisering av **Markis de Sades** roman *Juliette*. Men vi skall inte ge oss! Vi kommer tillbaka med förslag på besök på andra intressanta föreställningar utanför Dramatenhuset.

Desto större framgång har de traditionella måndagscaféerna i början av varje månad. Det är smått otroligt att upp emot 15% av våra medlemmar kommer regelbundet till dessa sammankomster. Det är nog rekord bland alla vänföreningar i Stockholm.

Även föreningens övriga verksamhet lockar många deltagare. Under hösten har vi kunnat genomföra ett välbesökt seminarium, och redan i början av februari kommer nästa. Det blir i anslutning till den av förhandsinformationen att döma mycket intressanta uppsättningen av **Ibsens** *Hedda Gabler* som har premiär i julmånaden.

Dramatens verksamhet under 2012 kommer naturligtvis att präglas av att det är 100 år sedan **Strindberg** dog, och flera lockande produktioner har aviserats. Styrelsen arbetar på några förslag som på olika sätt anknyter till minnesåret. Och till försommaren kommer en ny Bergman-festival med än så länge okänt program, så visst finns det mycket att se fram mot.

Men först stundar julhelgen och vi i styrelsen önskar alla medlemmar en skön helg och ett Gott Nytt År.

✍️ *Lennart Öquist*

CAFÉ MIX

DRYGT ETT TJUGOTAL Dramatenvänner samlades till Café Mix den 23 november för att äta en bit mat och diskutera Dramatens föreställning, *Natten är dagens mor* av **Lars Norén**. Flera av de närvarande hade dessutom sett pjäsen 1983 med Ingvar Kjellson i huvudrollen.

Birgitta Forsgren Meyerson presenterade Lars Noréns hittills-varande liv och produktion i ett trevligt och mycket kunnigt inledningsanförande. Hon hade också lagt kvällens diskussionsprogram, som hon sedan ledde på ett avspänt och trevligt sätt.

Pjäsen skildrar livet under ett dygn i en familj bestående av mamma, pappa och två söner. Pappan, spelad av **Örjan Ramberg**, är alkoholist och detta genomsyrar hela familjens liv och agerande. Under pjäsens gång beskrivs hur familjen sitter fast i sina bindningar till fadern och varandra och hur de försöker bryta upp och förverkliga sina drömmar om ett bättre och friare liv. Modern drömmer mer om hur rar maken kan vara i nyktert tillstånd och förlorar aldrig hoppet om att han en dag ska bli frisk. Denna dröm fjättrar henne vid äktenskapet och hindrar henne från att lämna honom,

Birgitta gav oss förslag till disposition av kvällens diskussion. Vi satt i smågrupper med ungefär sex deltagare i varje grupp, som diskuterade de olika punkterna. Sedan gjordes en sammanfattning av diskussionen, som presenterades för de övriga av en av gruppmedlemmarna. Efter detta vidtog en allmän livlig diskussion.

Sammanfattningsvis rådde en förvånadsvärt stor samstämmighet bland deltagarna om denna uppsättning av Lars Noréns numera berömda pjäs. Det var mycket stimulerande att höra de olika gruppernas åsikter och funderingar samt jämförelser med andra pjäser, där liknande problematik belysts av andra författare.

Noréns drama är ett kammerspel och borde därför spelas på en mindre scen. Att spela pjäsen på Stora scenen ansågs vara ett allvarligt missgrepp, som ansågs leda till att fr.a. de manliga skådespelarna använde för stora gester och för starka, skrikiga röster. Många menade också att detta kunde vara resultatet av en "stelbent" regi. Detta bidrog i sin tur till att dramatiken med tiden slätades ut och inte förtätades. Inte heller scenografin togs till nåder och uppfattades av många som misslyckad. Alla höll dock inte med om denna konklusion. De flesta enades om att **Irène Lindh** tolkade rollen som alkoholisthustru på ett lysande sätt. För många av oss var hon denna intressanta teaterkvälls största upplevelse. Det är viktigt att påpeka att en uppsättning på Dramaten av ett så mångfacetterat verk och med så förnämliga skådespelare aldrig blir ointressant. Diskussionen i Café Mix var livlig och stimulerande. Birgitta frågade slutligen om vi hade blivit berörda av föreställningen. Drygt hälften svarade att de hade blivit det. Ett mästerverk av denna kaliber och med ett så spektakulärt framförande skapar reaktioner hos åskådarna med många uppfattningar, att det räcker till flera intressanta diskussioner.

Några deltagare hade synpunkter på hur en diskussionskväll av detta slag skulle kunna läggas upp på ett annorlunda sätt. Den dåliga akustiken i Café Pauli var ett problem för oss alla. Det här var ju en nypremiär av tidigare diskussionskvällar och det finns naturligtvis möjligheter till finslipning inför kommande Café Mix:ar. Det finns däremot starka skäl till att spinna vidare på den inslagna vägen.

Vi ser fram emot nästa Café Mix och bugar oss och tackar **Birgitta Forsgren Meyerson** och **Lennart Grafström** för det arbete de lagt ned inför denna kväll.

✍️ *Marianne och Lars-Olof Norée*

RÄTTELSE

Fel efternamn i artikeln om *Commedia d'ell Arte* i förra numret av medlemstidningen. Det var Micke Klingvall och ingen annan som medverkade i panelen vid seminariet. Vi ber om ursäkt.

DE BÄST ANPASSADE

Sophia Heikkilä, Cecilia Runolf, Anna Hultin och Ingrid Söderblom i *De bäst anpassade*. Foto: Cata Portin

TEATERRESORNA är en populär tradition i föreningen och resmålen har varit mycket skiftande. Tänk att vi varit i Norrköping lika väl som i New York! Nu i oktober återvände vi till Helsingfors som vi förut besökt i mars 2006. Påfallande många är trogna resenärer: av de 23 deltagarna var bara tre med för första gången, 16 hade tidigare gjort två eller fler resor.

Helsingforsprogrammet var lika innehållsrikt och varierat som vi blivit vana vid. Starten gick mycket tidigt på fredagsmorgonen från Arlanda, så vi fick ordentligt med tid för bussrundtur i "stan" under förmiddagen och besök på Designmuseet på eftermiddagen, innan det var dags för den första teaterföreställningen, *De rättfärdiga* av **Albert Camus**. Pjäsen skrevs 1949 och är baserad på en händelse i Moskva 1905: en medlem i en revolutionär grupp mördar storfursten vid ett bombattentat. Fem unga skådespelare framförde Camus filosofiska resonemang kring de omöjliga frågorna om terrorismens legitimitet och människans/gruppens rätt att självsvåldigt ta liv. Vad skiljer en frihetshjälte från en terrorist? Efter föreställningen fick vi ett mycket öppet samtal med skådespelarna om hur de upplevde pjäsens ideologiska problematik och svårigheterna att gestalta detta på scenen.

Har någon hört talas om **Aurora Karamzin**? De flesta av oss hade det inte, men nu vet vi att hon är en av Finlands mest kända kvinnor som levde 1808–1902. Hon föddes i Björneborgs överklass, blev hovfröken hos kejsarinnan i Petersburg, gifte sig med Rysslands rikaste man, blev änka och omgift, framstående förvaltare av familjens gruvimperium men också starkt engagerad i att bekämpa fattigdomen och misären i samhället. Hon byggde upp barnhem och sjukhus öster om Ural. När hon återvände till Helsingfors var hon inte bara en av de mest tongivande i stadens överklassliv utan grundade också en diakonissanstalt och startade flera välgörenhetsföreningar. Detta unika levnadsöde spelas upp i *De bäst anpassade* som vi såg på lördagsmatiné. I åtta tablåer gör pjäsen nedslag i hennes långa liv. Hon gestaltas av tre

olika skådespelerskor. Det var högt tempo, musik och sång genom hela föreställningen, men utan den förhandsbeskrivning som **Birgitta** försett oss med, hade det nog varit svårt att förstå vilken mångfasetterad och storslagen kvinna Aurora var.

Lördag kväll var vi på Finlands Nationalopera och avnjöt baletten *Askungen – en tragisk berättelse*, dagen efter uruppförandet den 14 oktober 2011. Den unge australiske koreografen **Terence Kohler** har skapat verket i nära samarbete med den ryskfödda, numera i USA boende kompositören **Lera Auerbach**. Manuskriptet baseras på den ursprungliga *Askungesagan* men här fokuserar koreografen på hur människorna påverkar varandras öden, hur deras val i olika situationer påverkar deras framtid. Berättelsen blev mycket gripbar och gripande även för oss som sällan ser balett, inte minst på grund av den kongeniala musiken, i huvudsak sammansatt från Auerbachs tidigare verk,

Programmet avslutades söndag förmiddag med en visning av representationsvåningen på Sveriges ambassad i det vackra huset nere vid hamnen. Press- och kulturrådet **Peter Björlin** gav oss också en inblick i kulturens roll i den diplomatiska världen.

Vi trakterades med mycket goda och välkomponerade middagar före de båda kvällsföreställningarna. Reseledningens val av restaurangerna Olo på Kasarmikatu 4 och Töölönrinta, Helsinginkatu 56 utföll till stor belåtenhet.

Återresan skedde med Viking Line söndag kväll. Före middagen hade vi ett intressant grupparbete där vi djupanalyserade Camus *De rättfärdiga* som enligt de flesta i gruppen (14 av 23) gett det största utbytet. Måndag morgon såg vi – som ett avslutande skådespel – den orangeröda solen stiga över skärgården i höstlig färgprakt. Reseledningen fick mycket uppskattning under resan och vi upprepar här ett stort tack till **Birgitta Forsgren Meyerson** och **Peter Edholm**.

JULLÄSNING

Rikard Wolff: Rikitikitavi, Wahlström & Widstrand

Skådespelaren och artisten **Rikard Wolff** debuterar med en självbiografisk berättelse från uppväxten i Gubbängens radhuslängor, över tonåren i Karlstad och livet på teaterskolan i Skara till *Änglagård* och pjäsen om Maria Callas på Stockholms stadsteater. Vi kommer nära familjen Wolff, vännerna, kollegorna och kärlekarna. Han visar sidor som vi inte tidigare har sett, och berättar sådant som vi inte tidigare har hört. Boken är illustrerad och en CD med nyinspelade sånger ingår.

Carina Burman: Djävulspakten – Gösta Ekmans liv och konstnärskap, Albert Bonniers Förlag

400 sidor rikt illustrerad biografi över **Gösta Ekman d.ä.**, superstjärnan som älskades av både kvinnor och män, hyllades som den störste både på teaterscenen och i den svenska filmen under dess första år. Han offrade allt för teaterkonsten och ställningen som Sveriges mest uppburna skådespelare, familjen, vännerna och sitt eget liv. Hans kokainmissbruk var ingen hemlighet. Han dog 1938, endast 48 år gammal. Hundratusentals sörjande kantade Stockholms gator när kistan fördes till Norra begravningsplatsen.

Mårten Blomkvist: Högradigt jävla excentrisk: en biografi över Bo Widerberg, Norstedts förlag

Vad var det som gjorde att han betraktades som den mest omöjliga att ha att göra med samtidigt som många vittnar om att ingen lärt dem så mycket om filmarbete som Bo Widerberg? Intervjuer med ett stort antal medarbetare, vänner och fiender porträtterar en filmare som vägrade göra på något annat sätt än sitt eget och som förändrade filmhistorien genom bl.a. *Kvarteret Korpen*, *Elvira Madigan*, *Mannen på taket* och *Lust och fägring stor*.

Bengt Ahlfors: Människan Vivica Bandler – 82 skisser till ett porträtt, Schildts förlag

Vivica Bandler, finlandssvensk regissör och teaterchef i Finland, Norge och Sverige kom till Stockholms stadsteater 1969 och utvecklade den till en levande samhällstillvänd debatteater. **Ahlfors** som samarbetat med henne bl.a. på Lilla teatern har gått igenom hennes brev och dagböcker och berättar om hennes framgångsrika och omväxlande liv. Hon utbildade sig till agronom, men i Paris på 1930-talet la hon grunden till sitt stora internationella teaterkunnande. Boken är illustrerad med fotografier.

Leslie Lesley-Spinks: Mats Ek, Max Ströms förlag

Ett praktverk om en av vår tids mest uppmärksammade koreografer. Fotografen **Lesley-Spinks** har följt **Mats Ek** ända sedan 70-talet och tolkat rörelsen och uttrycket i hans mer än 40 olika verk. En längre essä av dans- och teaterkritikern Margareta Sörenson beskriver hans konstnärskap. Boken är tvåspråkig, svenska och engelska och en DVD ingår; Gammal och dörr, en koreografi som Mats Ek gjorde speciellt för sin mor Birgit Cullberg.

Håll också ögonen öppna för *Kära dagbok* av **Suzanne Osten**. en essäsamling som kommer ut på Gidlunds förlag under december månad.

✉ *Monica Simonsson*

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

Vännernas vårprogram i korthet

HÖGLÄSNING OCH MUSEIBESÖK:

10/1 Kristina Adolphson läser Strindbergs brev till Harriet Bosse.

19/1 Besöker vi Strindbergsmuseet och ser en tillhörande föreställning på Strindbergs Intima Teater.

SEMINARIER:

4/2 Hedda Gabler och **17/3** August Strindberg.

TEATERCAFÉER:

6/2. Årets första café kl. 19.00 på Elverket. Gratis entré, ingen föranmälan. Endast för medlemmar. Restaurangen öppnar som förut för vännerna kl 17.00. Intervjuscenen är i foajén som öppnar kl 18.30. Den hemliga gästen kommer kl. 19.00.

TEATERRESA:

20–21/4 Besöker vi Skellefteå. Programmet kommer att innehålla ett gästspel från Kanada samt några punkter som ingår i en Torgny Lindgren-maraton.

ÅRSMÖTE: 23/4

MEDLEMSAVGIFT: Glöm inte att betala in för nästa år. Inbetalningskupong medföljer.

Lär mer: www.dramatensvanner.se

Dramatens höstprogram: www.dramaten.se

Håll er à jour genom att abonnera på Dramatens nyhetsbrev från hemsidan.

Glöm inte att meddela kansliet när ni får ny e-postadress!

DRAMATENS
VÄNNER

Dramatens Vänner
Kungliga Dramatiska Teatern
Box 5037, 102 41 Stockholm
Telefon 08-667 87 09 (svarare)
Fax 08-665 62 89
E-post dramatensvanner@yahoo.se
www.dramatensvanner.se
Plusgiro: 194 75 25-0

Redaktion och form: Karin Eklund